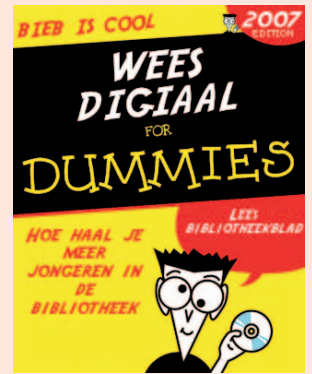

Ict benutten om jongeren aan bibliotheek te binden

Jongeren aan het lezen krijgen is niet eenvoudig en dat geldt zeker voor jongens. Daarom probeert men in Oss techniek in te zetten om hen aan het schrijven te krijgen, of hen met digitale beelden bezig te laten zijn. Of jongeren hierdoor gaan lezen, is nog de vraag, maar ze worden wel betrokken bij de bibliotheek.

Als jongeren door het gebruik van moderne technieken, zoals *Flickr*, *Youtube*, internet en andere digitale middelen, zich bewust worden van hun eigen cultuur, zullen ze ook eerder andere cultuurelementen gaan waarderen. Wie schrijft, ook al is het geen hoogwaardige literatuur, zal merken dat er nog meer te lezen en te zien is.

Dit idee is langzaam gegroeid door de samenwerking van de Basisbibliotheek Maasland met het mbo. Stagiaires leveren een belangrijke bijdrage aan nieuwe ict-impulsen. De ideeën worden door de bibliotheek aangeboden, maar het zijn de handjes van de stagiaires die het maken. Uitgangspunt is: nauw aansluiten bij de belangstelling en de kennis van jongeren. Ze merken dan al snel dat ze veel meer kunnen dan ze denken. In Oss werken we de laatste jaren nauw samen met ROC *de Leygraaf*, vooral met de afdeling ICT. Daaruit zijn twee voor de bibliotheek belangrijke projecten voortgekomen: sites maken met *open source cms Joomla* en het bouwen van de *Second Life* bibliotheek voor Amsterdam. Deze projecten straalden door naar andere bibliotheken en zo konden Uden, Veghel, Schiedam, Den Bosch en Amsterdam meegenieten.

Ideeën voor nieuwe projecten waar bibliotheken mee aan de slag kunnen om jongeren te bereiken, met als uitgangspunt die samen met scholen te organiseren, zijn:

• Digitale boeken op je mobiel zetten

Om jongeren aan het lezen te krijgen, kun je hen zelf boeken laten maken, niet op papier maar op hun mobiel. Het mobieltje is het multifunctionele zakmes van de 21ste eeuw en daar horen ook korte verhalen op. Een goed hulpmiddel is het programma *Tequila*-

Cat BookReader. Het is een gratis Russische *tool*, gelukkig met Engelse teksten. Het is relatief eenvoudig om tekst om te zetten in een *jar*-bestand, dat vervolgens via *bluetooth* geupload kan worden naar een mobiele telefoon. Hierna installeer je een *reader* op je mobiel, zoals *ReadMania* en je kunt de zelf gepubliceerde teksten lezen. Het klinkt erg eenvoudig, maar in de praktijk is het nog een heel gepuzzel. We kunnen wachten tot een commerciële partij dit oppakt, of dit als bibliotheken samen oppakken als project en aan iedereen gratis ter beschikking stellen.

• Een e-book uitgeven

Je verhaal publiceren als *e-book* is eenvoudig met de Nederlandstalige site www.lulu.com. Wanneer je verhaal klaar is, kun je in enkele stappen je boek, met omslag, uitgeven. Je kunt het gratis weggeven of verkopen. Wil je alles in eigen hand houden, gebruik dan een programma als *WordRMR.exe*. Dat programma zet MS-word-teksten om naar *e-book*-formaat voor de Microsoft *e-book-reader*. Maar zal dit jongeren ook aanspreken? Zie ook: <http://ebook.startpagina.nl>

• Voorleesboeken voor Ipod/mp3-speler

Niets is leuker dan voorgelezen worden en de gezelligheid proeven van de geborgenheid van je ouders. Helaas hebben veel ouders geen tijd meer om voor te lezen. Mede daarom zijn luisterboeken zo'n succes. Wie kijkt op www.luisterboeken.nl, kan in allerlei categorieën boeken uitzoeken. Maar wat is leuker dan met een school een kinder-verhalenproject op te zetten en dan de beste verhalen om te zetten in een mp3 of Ipod en deze op de bibliotheeksite ter beschikking te stellen. Maar het voorlezen van bestaande

boeken en deze omzetten naar mp3 zal om copyright-redenen niet mogen. Zelf maken van een *podcast* is de oplossing. De bibliotheek kan daar diverse doelgroepen bij betrekken: jongeren van het voorgezet onderwijs om voor te lezen en een andere groep om met een laptop en een microfoon het geheel om te zetten in een *podcast*.

Vervolgens ter beschikking stellen op de bibliotheeksite, of met andere jongeren de basisscholen afgaan om de digitale bestanden op de mp3's over te zetten. Een handleiding voor het maken van een *podcast*, getiteld *Laat je horen met een podcast!*, is te vinden op: www.ossinhetonderwijs.nl

• Zet Youtube in voor bibliotheekpromotie

Youtube mag geen onbekend begrip meer zijn, toch benut slechts een handjevol bibliotheken *Youtube* om er filmpjes van hun activiteiten op te zetten. Zoek bij www.youtube.nl op 'bibliotheek' en je krijgt maar 224 treffers en met 'openbare' erbij nog maar 24. Je ziet dan direct welke bibliotheken actief zijn met dit medium. Koop een eenvoudige digitale camera en vraag jongeren een promotiefilmpje te maken van de bibliotheek en haar activiteiten. Laat ze dat daarna monteren en publiceren. Zo betrek je je publiek op een andere manier bij de bibliotheek. Als filmpjes nog een stap te ver zijn, publiceer dan foto's van de bibliotheek op www.flickr.com (359 treffers op openbare bibliotheek). Organiseer een fotowedstrijd met thema's gerelateerd aan de bibliotheek. Doe dit vooral samen met scholen, koppel er een tentoonstelling aan vast en zorg dat de foto's zowel op de eigen website als op *flickr* te zien zijn.

Lees verder op p. 12

Lokale tarieven rem op gebruik zoek&boek?

Sinds april 2007 bestaat *zoek&boek*: de online aanvraagservice van de Nederlandse openbare bibliotheken. Zowel via de landelijke als de lokale bibliotheekwebsite kunnen leden titels uit de totale collectie van 35 miljoen boeken, cd's en muziek-dvd's online aanvragen, 24 uur per dag, zeven dagen per week. Maakt de aanvraagservice de hoge verwachtingen inmiddels al waar?

Het idee achter *zoek&boek* is: gebruikers meer uit hun bibliotheeklidmaatschap te laten halen en het bibliotheekbezoek zelf effectiever in te zetten. Landelijk servicemanager Paula Braun bij de Vereniging van Openbare Bibliotheken in Nederland (VOB): 'De *zoek&boek* aanvraagfunctionaliteit is beschikbaar in de landelijke aquabrowser, WSF13 en veel provinciale en lokale aquabrowsers. Daarmee is *zoek&boek* echter nog niet voor alle bibliotheekgebruikers beschikbaar. Medio juli waren 700 bibliotheeklocaties aangesloten op *zoek&boek*, verspreid over tien provincies. Daar komen nog wekelijks bibliotheken bij.' De provincies Gelderland en Utrecht hebben besloten om pas in het najaar de aansluiting op *zoek&boek* te realiseren, in verband met organisatorische ontwikkelingen binnen die provincies, waardoor er onvoldoende menskracht beschikbaar was voor de aansluiting op *zoek&boek*. Braun: 'Het is jammer dat de aansluiting her en der zoveel tijd vraagt. De vele koppelingen met het bibliotheekstelsel maken het complex. Soms ligt het ook aan de gemeente dat het lang duurt: die moet een

firewall willen openzetten. In een grote provincie als Gelderland is men bezig met testen en wil men in november met de hele provincie *live* gaan. Maar door de veelheid aan systemen gaat dat waarschijnlijk niet lukken. Ik zou graag zien dat daarom alvast groepen bibliotheken *live* gaan: dat kan andere bibliotheken en gemeenten weer motiveren.'

Groei aantal aanvragen

Sinds de start in april zijn al ruim 20.000 aanvragen ingediend en het aantal aanvragen neemt per maand toe. Gemiddeld wordt bijna 80% daarvan gehonoreerd. Vanaf het begin is Flevoland de provincie met de meeste aanvragen, met Overijssel als goede tweede. Absolute koploper in Overijssel is Deventer. Daar is veel aan promotie gedaan, vertelt Henk Kamp: 'We hebben een flyer uitgereikt aan alle klanten. Tegelijk met *zoek&boek* hebben we ervoor gekozen de aquabrowser als de enige interface voor onze catalogus beschikbaar te stellen. De knop voor *zoek&boek* is direct beschikbaar en wie een titel zoekt, kan dus ook terecht komen bij onze

eigen collectie. Het aantal transportkragen is met het aantal aanvragen enorm gegroeid. Waar we vroeger toekonden met één plankje aanvragen, hebben we nu een kast met twaalf planken. Die hebben we onlangs een prominente plaats gegeven, zodat klanten kunnen zien wat er allemaal aan te vragen is. We gebruiken de *zoek&boek*-gegevens ook als input bij het collectioneren. In het najaar volgt een overleg over het provinciale collectiebeleid, waaruit profielen volgen en netwerkspraken. De realiteit zal echter vragen dat in de praktijk nog een verfijning plaatsvindt door onze eigen collectioneers, die op basis van de *zoek&boek*-aanvragen kunnen besluiten bepaalde titels aan te schaffen.' Hoewel Oldenzaal al vanaf april meedoet aan *zoek&boek*, start de bibliotheek pas dit najaar met de promotiecampagne, zegt Herma Loman: 'In april zijn we ook gestart met 100% zelfbediening en dat vroeg toen alle aandacht. Het aantal aanvragen is best redelijk. Straks volgt een campagne met een stand, promotiematerialen, een persbericht, de *banner* op de website en de provinciale *banner*, opdat iedereen weet dat *zoek&boek* ook hier beschikbaar is. Wij verwachten dan zeker een toename van het aantal aanvragen.'

Niveaus en tarieven

Leners die een *zoek&boek*-aanvraag indienen, kunnen kiezen voor drie niveaus van aanvraagafhandeling: binnen de provincie, binnen de provincie en WSF en binnen de

Vervolg van p. 11

Men kan als uitgangspunt nemen 'de mooiste foto uit je mobiel', of gebruik de gewone digitale camera als uitgangspunt. Ook steeds meer ouderen kun je met zo'n actie bereiken.

• Lan-party

Jongeren op de computer tegen elkaar laten *gamen*, lijkt eenvoudig maar in de praktijk valt dat tegen. De ict-stagiaires in Oss hebben echter veel kennis en kunnen, op basis van Linux en andere *tools*, meerdere *game-servers* bouwen. Zo kun je, zonder te veel internet-bandbreedte, grote groepen en ook teams tegen elkaar laten spelen, omdat het dataverkeer intern blijft. De Bibliotheek Heerlen heeft in augustus een 24-uurs *Lan-party*

gehouden, maar hiervoor een organisatie ingehuurd. In Oss gaan we het zelf opzetten en starten met een groep van 25 personen, die van 12.00 tot 20.00 uur *gamen*. Vooral om ervaring op te doen: is er genoeg stroom, is er belangstelling voor en wat voor publiek dient zich aan. Op 1 december willen we 70 personen 12 uur laten *gamen*. Voorwaarde is dat er ook een *Joomla*-website gemaakt wordt om de aanmeldingen te registreren en om informatie te verstrekken. Om onze ervaringen te delen met andere bibliotheken houden we in december een studiedag rondom *Lan-party's* in bibliotheken. Volg het nieuws hierover op: www.digibieb.nl/lan

• Workshop leuke dingen

Wie kent ze niet: de omslagen van de *dum-*

*mies*boeken, eigen teksten in google-letters, foto's van bekende mensen met jouw teksten, zelf een cartoon samenstellen, of de ondertiteling van een *bollywood* speelfilm schrijven. Op internet staan veel *generators* waarmee je leuke dingen kunt ontwerpen, zoals:

- www.txt2pic.com (100-tal *tools*)
- www.customsigngenerator.com
- www.signgenerator.org
- <http://online-generators.skynetblogs.be>
- <http://dummies.book.cover.txt2pic.com> (*dummies* omslag)
- <http://googlefont.com> (google letters)
- www.grapheine.com/bombaytv (ondertitel Bollywood films).

Ik wil niet zeggen dat dit dé manier is om jongeren te bereiken, maar zeker is dat we met boeken alleen er niet komen. ■